MEGAMAGAZIJNEN VERROMMELING

‘Bijnaam van Roosendaal?

Nederland wordt volgebouwd met megamagazijnen. Deze distributiecentra van minimaal 40.000 vierkante meter hebben een grote impact op ons landschap. De roep om het open karakter beter te beschermen en verrommeling tegen te gaan, klinkt steeds luider. „Een drama voor de leefbaarheid.”

Sanne Schelfaut
Roosendaal/Den Haag

„Een muur van 15 meter hoog die op 40 meter afstand van je huis wordt gebouwd. Sommige buurtbewoners hebben nu al slapeloze nachten, terwijl er nog geen steen is gelegd.” Aan het woord is Tom Heijnen, woordvoerder van een actiecomité uit de wijk Kalsdonk in Roosendaal. Dit comité strijdt tegen de bouw van een distributiecentrum met een grootte van ruim 112.000 vierkante meter, vergelijkbaar met zeventien voetbalvelden.

De gemeente Roosendaal heeft een vergunning afgegeven voor het gigantische complex, dat wordt gebouwd op het oude terrein van een Philips-fabriek. „Het is bestaand industrieterrein, dus het is niet gek dat er een nieuw bedrijf wordt neergezet, maar deze omvang is voor ons onvoorstelbaar en is niet te vergelijken met de oude fabriek”, zegt Heijnen. Weet je wat de bijnaam is van Roosendaal? Dozendaal! Er zijn hier de afgelopen jaren logistieke reuzen uit de grond gestampt voor onder meer Primark en Lidl.”

Die megadistributiecentra staan op grote afstand van woonwijken, maar het complex van 112.000 vierkante meter grenst aan een woonwijk. „Die doos wordt zo’n beetje in onze achtertuin neergezet. Wij voorspellen een drama op het gebied van leefbaarheid. Deze gebouwen blinken vaak niet uit in architectonische schoonheid, daarnaast vrezen we voor een enorme verkeersdruk in onze wijk en wat dacht je van de nachtelijke activiteiten? We betalen een prijs voor onze gemakseconomie. Deze 24-uurs online-economie raast door, dus het werk ligt nooit stil. Werk dat vooral wordt verricht door arbeidsmigranten uit Oost-Europa.”

Het verhaal van Heijnen is illustratief voor de zorgen die er in ons land leven over de ‘verdozing’ van het landschap. Tijdens de economische crisis waren veel gemeenten blij dat ze hectares grond konden verkopen aan logistieke bedrijven, maar nu er voor miljoenen vierkante meters aan raamloze gebouwen zijn neergezet, is de vraag hoeveel (open) ruimte we nog bereid zijn te offeren aan XXL-distributiecentra.

In 2019 kwamen er negentien XXL-centra bij in ons land, een record. En volgens adviesbureau Buck Consultants neemt de hausse aan grote distributiecentra nog niet af. In de provincie Noord-Brabant verrezen de meeste logistieke reuzen. De Brabantse gedeputeerde Erik van Merrienboer (Werken en Wonen) laat weten dat zijn provincie inmiddels zeer kritisch is op grote internationale bedrijven die ruimte vragen voor de bouw van nieuwe distributiecentra. „Als ze niets toevoegen aan de Brabantse economie, krijgen ze geen toestemming. Ik zie de impact op het landschap, daar moeten we rekening mee houden.” In Gelderland gaan ze een paar stappen verder. Het provinciebestuur bepaalde daar dat de XXL-magazijnen nog maar op drie aangewezen locaties mogen komen om te voorkomen dat het schaarse landschap verder wordt aangetast.

Miljarden euro’s

In Brabant is er geen sprake van begrenzing. Gedeputeerde Van Merrienboer benadrukt dat de logistieke sector zeker op economisch vlak belangrijk is voor Brabant. „Eén op de negen mensen in Brabant werkt in deze sector, er gaan miljarden euro’s in om. Daarnaast willen we allemaal dat de spullen die we online bestellen, zo snel mogelijk bij ons thuis worden afgeleverd. Dat gaat niet vanzelf.”

Dat er duidelijke spelregels moeten komen om de forse toename van het XXL-vastgoed in goede banen te leiden, is ook doorgedrongen in politiek Den Haag. Een ruime meerderheid van de Tweede Kamer nam een paar maanden geleden een motie aan om de ‘verdozing’ van het landschap tegen te gaan. Minis-

▲ In Roosendaal staan al meerdere megadistributiecentra.
FOTO JOYCE VAN BELKOM

Dozendaal’

ter Wiebes van Economische Zaken gaf aan dat de verdozing op sommige plekken het open karakter van het Nederlandse landschap aantast. „Anderzijds is er ook het economisch belang van de logistieke sector. Niet alleen voor de lokale maakindustrie, maar ook voor de distributie en detailhandel. Meer dan de helft van die distributiecentra, zeker in de Randstad, bedienen de wijksupermarkten en de pakketjes die online worden besteld.”

Een woordvoerder van het ministerie van Economische Zaken laat weten dat er later deze maand een brief naar de Tweede Kamer wordt gestuurd over met name keuzes en sturing in de ruimtelijke ordening.

De landelijke discussie kwam vorig jaar pas goed op gang door een advies van het College van Rijksadviseurs. Volgens dit college is er een gebrek aan regie en is er te weinig zicht op de impact die XXL-vastgoed heeft op landschap, stad en infrastructuur. „Rijk en regio zouden veel strengere eisen moeten stellen en nadenken over wat wel en niet kan. Het moet minder, compacter, geconcentreerder en multifunctioneler”, aldus de rijksadviseurs.

René Buck, directeur van het gelijknamige adviesbureau, heeft veel kritiek op de conclusies van het college. „De rijksadviseurs pleiten met name voor clustering van XXL-gebouwen zonder te noemen waar deze logistieke hotspots moeten komen. Ook geven ze geen adequaat beeld van voor- en nadelen voor de bedrijven en de omgeving. Clustering kan bijvoorbeeld leiden tot grote verkeersdruk en nog meer oververhitte regionale arbeidsmarkten. Het is te makkelijk om te roepen dat deze bedrijven bij elkaar moeten worden gezet, dat verschilt per gebied.”

> **Het is te makkelijk om te roepen dat deze bedrijven bij elkaar moeten worden gezet**
>
> – René Buck, adviseur

19

In 2019 kwamen er in Nederland negentien XXL-distributiecentra bij.

Buck pleit dan ook voor de oprichting van een nationale commissie (een *taskforce*) om alle effecten van nog meer XXL-distributiecentra in kaart te brengen. „De commissie moet diepgravend te werk gaan, zodat we vooraf goed weten wat de impact is van deze logistieke reuzen. Tot nu toe waren we niet goed voorbereid, dat moet anders.”

In Roosendaal kijken ze met argusogen naar eventueel nieuw overheidsbeleid. „Het is de vraag of het effect heeft op wat ze hier van plan zijn. Onze gemeente is nog steeds blij met logistieke dozen, het lijkt zelfs een prestigeslag om de grootste doos van de regio binnen te halen.”

> **Ik zie de impact op het landschap, daar moeten we rekening mee houden**
>
> – Erik van Merrienboer, gedeputeerde Noord-Brabant

Kamer hamert op duidelijkheid

Van het gas af, maar wie weet hoe?

Om het klimaat te redden, moeten alle huizen van het gas af. Deze monsterklus werd een jaar geleden aangekondigd, maar de meeste Nederlanders weten nog altijd niet wat ze te wachten staat. „Het is een enorme warboel.”

Peter Winterman
Den Haag

Koken op een gasfornuis en je huis verwarmen met een gasgestookte cv-ketel: voor miljoenen Nederlanders is dat de normaalste zaak van de wereld. Maar daar komt een einde aan, als het aan dit kabinet ligt. In het vorig jaar gesloten Klimaatakkoord staat dat alle Nederlandse huizen in 2050 van het gas af moeten zijn. Als tussenstap moeten in 2030 zo’n 1,5 miljoen huizen zijn verduurzaamd.

Een monsterklus, als je bedenkt dat zo’n 90 procent van de bestaande huizen op aardgas is aangesloten. Toch wil het kabinet niemand op de kast jagen. „Op dit moment hoeft u niks”, zei minister Kajsa Ollongren (Wonen) afgelopen zomer bij de presentatie van het Klimaatakkoord. Haar boodschap was toen: wacht maar tot eind 2021, als uw gemeente de plannen klaar heeft voor de nieuwe warmtevoorziening in uw wijk.

Maar ondertussen wordt de belasting op gas steeds hoger. Dit jaar kwam er al 4 cent belasting per kubieke meter gas bij, de komende zes jaar wordt de gasbelasting telkens met een cent verhoogd. Elektriciteit wordt juist goedkoper, waarmee het kabinet hoopt dat mensen nú al overstappen op elektrische kookplaten en warmtepompen.

Vandaag wordt in de Tweede Kamer gepraat over de manier waarop huizen van het gas af moeten. Oppositie én coalitie zullen bij minister Raymond Knops – die Ollongren vanwege ziekte vervangt – aandringen op duidelijkere plannen. „Het is nu volstrekt onduidelijk wat je moet doen”, zegt PvdA-Kamerlid Henk Nijboer. „Als je een nieuwe keuken koopt, adviseert het kabinet dan niet meer op gas te koken? Of mag je wel zelf kiezen en kan je dan over tien jaar de boel er weer uit slopen?”

Dezelfde discussie speelt bij het vervangen van de cv-ketel, zegt Nijboer. „Mensen hebben behoefte aan duidelijkheid, het is nu een enorme warboel.”

Ook GroenLinks wil dat er ‘snellere duidelijkheid’ komt. GroenLinks-Kamerlid Tom van der Lee vraagt minister Knops om daarvoor extra ambtenaren aan het werk te zetten.

Om uit te zoeken wat de beste manier is om van het gas af te gaan, subsidieert het kabinet een proef met 27 aardgasvrije wijken. Die experimenten lopen niet overal even

> **Kabinet rekent op ‘warmteplannen’ van gemeenten, eind volgend jaar**

soepel, bleek deze week uit een rondgang door de NOS. In sommige wijken lukt het aardig om van het gas af te gaan, in andere wijken liggen projecten hopeloos achter op schema.

„Het aardgasvrij maken van wijken is geen eenvoudige opgave”, liet minister Knops vorige maand al aan de Tweede Kamer weten. „Nog veel is onduidelijk, alle wijken zijn verschillend en iedere bewoner en gebouweigenaar zal met de opgave te maken krijgen.”

Sinds deze week kunnen huiseigenaren geld lenen bij een speciaal warmtefonds. De leningen zijn bedoeld voor energiebesparende maatregelen, zoals isolatie of de aanschaf van een warmtepomp. Wie 15.000 euro leent, kan dat bedrag in twintig jaar aflossen tegen 2 procent rente.

Speciale NS-app voor slechtziende reizigers

UTRECHT Blinden en slechtzienden kunnen via een speciale app achterhalen of hun trein vertraging heeft of bijvoorbeeld van een ander perron vertrekt. De NS-Perronwijzer kan de informatie in extra grote letters tonen of voorlezen wat op de borden boven de perrons staat.

Mensen met een visuele beperking kunnen de informatie in de NS-app nu vaak niet of moeilijk ontcijferen. Gebruikers moeten eerst hun locatie doorgeven. Daarna krijgen zij een overzicht van de perrons en vertrekkende treinen. Ook is informatie over uitgevallen of vertraagde treinen beschikbaar.

In de app is informatie van alle stations in Nederland beschikbaar, dus ook van stations waar niet de NS, maar een andere vervoerder rijdt.